

Nemški ujetniki na delu nekje v Afriki. Poveljujejo jim Angleži.

Hitler pravi, da se vojna odloči na vzhodni fronti

LORD BEAVERBROOK ENAKEGA MNENJA. — ZA VEC POMOCI SOVJ. UNIJI. — ZAHTEVE ZA USTANOVITEV ŠE ENE FRONTE V EVROPI. — ANGLEŠKI LETALCI V OFENZIVI

Zelo možno je, da se vojna že letos odloči, ali vsaj, da se zmagovanje nagnе na zavezniško stran, ako angleška in ameriška armada invadira Evropo in prične z ofenzivo.

Hitler govoril

Dne 26. aprila je sklical Adolf Hitler svoj rajhstag na izredno zasedanje, ki je trajalo dve uri. Zahteval je, da se mu poveri neoporečno moč nad vsakim človekom v Nemčiji, neglede kakšen je njegov položaj, in da se mu odobri absolutno oblast razpolagati s komurkoli na kakršen že način, kot se bo njeni zdeli potrebno.

V tem govoru, ki je trajal uro in pet minut, je priznal, da je šla nemški armadi minulo zimo na vzhodni fronti vsled strašnega mraza, kakršnega ni bilo že nad sto let, silno trda, toda "obrambno vojno smo dobili", je vzkliknil.

Značilna je posebno njegova izjava, da se bo vojna odločila na vzhodni fronti, seveda, z zmagom Nemcev nad Sovjetsko Unijo.

Važnost — odločajočo važnost vzhodne fronte priznavajo merodajni krogci tudi v zavezniških deželah, posebno v Angliji.

Sovjetska vlada za novo fronto

Sovjetska Unija se dobro zaveda, da kani Hitler napeti proti nji letos vse svoje sile, v namenu, da jo ugonobi in potem opravi z ostalimi nasprotniki. Zavezniški lahko Hitlerjev načrt preprečijo, tola le z ofenzivo.

Pred nekaj tedni je na zboru ameriških časnikarjev sovjetski poslanik Maksim Litvinov urgiral Anglijo in Zed. države, da otvore proti Nemčiji še eno fronto in s tem olajšajo borbo sovjetske armade.

Beaverbrook za invazijo

Dne 23. aprila je govoril v New Yorku lord Beaverbrook, ki je obema deželama enako priporočal, da naj udarita v Evropo in udarita čimprej. Kajti ako ruska armada letos v obetani Hitlerjevi ofenzivi podleže, bo vojna izgubljena tudi za ostale zavezne.

Beaverbrook je ena najvplivnejših osebnosti v Angliji. Do nedavna je bil član Churchillovega kabimenta, potem pa ga je poslal v Ameriko na posebno misijo.

Vsled tega se Beaverbrookovemu apelu pripisuje poseben pomen in optimistično celo sklepajo, da se angleška-ameriška invazija v Evropi kmalu dogodi.

Pomoč Rusiji

To bi bila Rusiji velika pomoč, ker bi moral Hitler v dne milijona nemških vojakov držati na zapadni fronti in njegov pritisk na Rusijo bi odnehal. Sovjetska armada bi s tem dobila čas, da si bi opomogla inato na Nemčih znova udarila.

Bržkone je Beaverbrook izvršil svoj apel z vednostjo angleške vlade. Vsekakor je njegov govor napravil v nemškem vrhovnem poveljstvu precej skrbi, in še več jo bodo imeli, ko se bo morala nemška armada boriti na dveh frontah.

Invasija v Evropo ni enostavna. V prejšnji vojni je bilo drugače, ker je Francija vztrajala in so angleške in ameriške divizije prišle na prijateljsko ozemlje. Sedaj bi si morale priboriti v Evropi za oporišče vsak peten zamre, ker je vsa pod Hitlerjem. Francoska vlada pod Lavalom je zavezniškom neprijateljsko Belgijo, Nizozemska in Norvežka, ki so poleg Francije druge tri dežele, ki pridejo v poštev za ameriško-angleško invazijo, so zasedene in njihna obrežja so Nemci utrdili. Potrebno bo torej najprvo premagati nemške obrežne postojanke in pobrati mine, predno bi bilo mogoče izkrečati armado več stotisoč mož in ji dovažati tanke, municijo in druge potrebuščine.

Vzlic tem oviram sta Beaverbrook in država. (Nadaljevanje na 5. strani.)

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Profesor Paul Douglas v Chi-

cagu, star 50 let, se je javil v spretjet zakon, ki bo vsakega primoral vložiti najmanj deset odstotkov svojega zasluga v bonde.

Poročevalec nekega angleškega lista v Ankari brzjavljajo, da gotovi visoki krogi v Rihu poizvedujejo, pod kakimi pogoji bi bili zavezniški pripravljeni skleniti v Italijo separatni mir. Neki južnoameriški diplomati, ki je dospel iz Rima v Lisbono, pa pravi, da bi Italija separatni mir že sklenila, ako je ne bi Nemci okupirali.

To, da jih je v Italiji tudi na vodilnih mestih mnogo, ki žele mir, je verjetno, a sedanja vlada ga ne bo sklenila tudi če bi ga hotela, ker se mora ravnati po ukazih iz Berlina.

V višjih šolah so pričeli s kampanjo, da bi se dijaki in džakinji v času počitnic javili za delo na farmah. Ako se ne odzovejo prostovoljno, bodo, če se vojna letos ne konča, primorani sprejeti delo kjerki jih bo vladu najbolj potrebovala. Ker je mnogo sinov ameriških farmarjev pozvanih v armado, jim delavcev manjka. Veliko pa jih je delo na farmah pustilo in si poiskali službo v industriji, ki boljše plača. Tako bo pomanjkanje delavcev na farmah morebitno že letos resen problem.

V Illinois se je zadnjih teden pričela preiskava v takih organizacijah, ki so bile na glas, da delujejo v prid osišču in ravarile proti politiki zvezne vlade. Tudi pri časopisih, ki so osumljeni fašističnih tendenc, je bila uvedena preiskava.

V Chicagu in bližnjih krajih je bilo prodanih že za nad \$816,000,000 obrambnih bondov. Vendar pa investicije v obrambne bonde še vedno niso tolikšne kot vlada želi. Ako se ne dvignejo, bo prej ali slej

(Nadaljevanje na 4. strani.)

Ameriški vojaki v Avstraliji se pritožujejo, ker nimajo ob nedeljah kaj početi. Ni je veliko države na svetu, v kateri bi bila nedelja tako puritanska kot je v Avstraliji. Gledišča, gostilne, plesne dvorane, sportne igrišča — vse je zaprto razen cerkve. Ameriški vojaki v Avstraliji, kakor tukaj, so ob nedeljah prosti, pa se nimajo tam kam dejati. Na posredovanje ameriških avtoritetov sò v nekaterih mestih dovolili ob nedeljah kino-gledišča, toda vstop je dovoljen samo ameriškim vojakom. Domačini so svoje "blue" nedelje vajeni, ne pa ameriški

Letošnji "Majski Glas" je izšel 24. aprila, torej istega dne, kakor lani. Na naslovni strani ima sliko Sejalca, motiv iz Slovenije, ki je bila natisnjena pred to vojno v Vzajemni Svobodi.

Clanki in drugi spisi so: Pomlad v krvi (F. Z.);

Pogum v vero in svobodo; Moderni brlogar (Katka Zupančič); Stefan Zweig in njegova žena na koncu njune poti; Časovni utrinki (Ettbin Kristan); Žarek iz Čičarne (Ivan Molek); Kontrola cen in inflacija (Matt Petrovich); Moj prijatelj Janez (Joško Ovenc); Razdvajaj in vladaj (ilustracija in članek); Ljudje in vojna (Anton Slabe); Plodovito življenje (članek k 75-letnici E. Kristana; spisal Fr. Zaitz); Japonska in Japonci (Zvonko A. Novak); Tako so sklenili (Louis Beniger); Politična akcija ameriškega delavstva (Anton Garden); Mi in Rusija (Frank Česen); Hitlerjev strah v Jugoslaviji;

Desetletnik Loman (Janko Zega); Grbasta dolina in njeni ljudje (John Olip); Okrajni dom (Anton Shular); Divja stavka (Filip Godina); Prvi maj (Anton Vičič); Odbor JSZ in Prosvetne matice; Znamenita osebnost (F. S. Tauchard); Dandanes pisati o pameti je težavno (Martin Judnich); Poročevalska služba danes in nekdaj.

Poleg tega so med gori navedenim gradivom razne ilustracije in kratke stvari.

Revija ima s platnicami vred 68 strani. Stane posamezen izvod 25c.

Reakcionarji sovražijo unije bolj kakor fašiste

Kongresnik Howard Smith, demokrat iz Virginije, si zaeno z drugimi sovražniki organiziranega delavstva prizadeva pod masko pospeševanja vojnih priprav spraviti skozi zakonodajo predlogo, ki bi unijam enomogočila vse aktivnosti.

Na zboru zveze tovarnarjev v Illinoisu je ta "ljudski" poslanec točil solze nad prispevki, ki jih morajo delavci plačevati unijam, ker nimamo postave, ki jih bi rešila te obveznosti. Ostro je prijemal AFL, ki branji unije v velikem (kapitalističnem) časopisu s pomočjo plačanih oglasov. "To stane," je vzklikal

kongresnik Smith, "in denar, ki ga AFL v tem oglašanju troši, je izprejan iz delavcev. Oni so žrtev unijškega izzemanja proti svoji volji."

Ako se unija brani pred napadi v dnevnem tisku s pomočjo plačanih oglasov, je to po Smithovem mnenju izzemanje. On dobro ve, da se v borbi proti uniji poslužujejo posamezne kompanije in trgovske zbornice enakega sredstva (oglašanja), vrh tega pa imajo že to prednost, da je ogromna večina velikih listov njihova last in so urejani skoz in skoz v organiziranemu delavstvu sovraž-

nem duhu.

Poslanec Smith ni edini, ki je obseden sovražstva do unije. Cela armada jih je, ki v časopisu, v radiu in v zakonodajah slikajo unije za največjo nevarnost teželi in za največjo oviro v njenih vojnih prizadevanjih.

Te vrste "patrioti" dokazujejo da bomo vojno izgubili, če se ne sprejme postave, ki bo delavce "čistile", da ne bodo primorani v uniju in jim plačevati "davek" (asesment). Ob enem se razveljavlja zakon o maksimalnem delavniku in določbe glede plače za nadure.

Nasprotniki organiziranega

delavstva se predstavljajo, kačor da so oni v ospredju borbe za poraz osišča, a v resnici so v borbi le proti unijam in njihnim članom, ki garajo v municipijski in v drugih industrijih, da ameriško armado oskrbujajo s potrebičinami in ob enem producirajo za zavezniške dežele.

Reakcionarne poslance, kolonarje, radio komentatorje in urednike proti-unijskih listov bi bilo dobro poslati v tovarne sajten dnevi, da bi skusili, koliko delavci store za svojo deželo, in da mezzo, ki jo prejemajo, posamezen izvod 25c.

REGULACIJE, KI NAM NALAGAJO DRASTIČNE OMEJITVE IN NALOGE

KONGRES SOGLAŠA S PREDSEDNIKOM, DA JE TREBA PRODUKCIJO CIVILNIH POTREBŠĆIN SE BOLJ ZNIŽATI IN POSPEŠITI OBRATE CIMBOLJ V PRID VOJNE INDUSTRIJE

Zivilne povprečne človeške dobe po regulirani distribuciji v Zed. državah bo veliko bolj regulirano kot pa je bilo v prvi svetovni vojni. Cene, konzum, obrt, industrija in trgovina — vse to in se marsikaj drugega bo podprtveno strogi državni kontroli in regulacijam.

Odmerki "na karte"

Veliko potrebiščin raznih vrst

se v času vojne ne bo več izdeloval. Celo takih potrebnih predmetov se več ne izdeluje, kot so električne ledene, živilni stroji, likalniki, pralni stroji in nešteto drugih, pri katerih je treba mnogo kovin. Kar je takih izdelkov v zalogi, jih dobre oni, ki bodo mogli dokazati, da so do njih najbolj upravljenci in da jih res potrebujejo.

Na ta način se prodaja sedaj preostale avte, avtne obroče in razne druge predmete iz gumi, pisalne stroje itd.

Stavbna industrija je domača ustavljena. Graditi se sme nove stanovanjske hiše le še v centralnih municipalnih in drugih obrobniških industrijih. Vse predelave starih hiš, ki bi stale preko določene vsote, je treba najprej prijaviti in le ako se dobiti dovoljenje, se bo smelo pričeti z delom.

Kontroliranje konzuma

Zvezna oblast je že uveljavila regulacije sladkorja "na kartu". Izdana je regulacije, katerih namen je prihraniti na blagovni pri izdelovanju moških oblik, na kovinam pri izdelovanju biciklov, tovarne, ki izdelujejo voleno blago, so dobiti navodilo, da morajo količino volne v njem drastično znižati, v zveznih državah se prodaja sedaj tudi gasolin "na karte" in tako bo šlo to naprej v čezdaj več potankosti in regulacije.

Restavracije dobe po novih regulacijah polovico manj sladkorja kot so ga porabili prej. Pekarje, sladščičarne in slična podjetja, ki rabijo sladkor, načini zanj je mnogo, seveda cene pa so znatno višje. Mlečnih izdelkov tudi ne manjka, ne žita.

Zlo podmornic

Vzlic temu se je konzum vse teh potrebiščin silno zvišal, ne (Nadaljevanje na 3. strani.)

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Indija Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrti let \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

PRVI MAJ 1942

Ob ustanovitvi prve internacionale, in ob njenem razsulu; ob ustanovitvi druge in ob njenem razpadu v prvi svetovni vojni; ob ustanovitvi povojske delavske-socialistične internacionale in tretje internacionale (komunistične), je bilo mednarodno delavstvo velesila.

Bilo je sicer neizmerno izkorisčano in noben kongres ali parlament se ni prekral o vprašanju 40-urnega delavnika. Zahteva po osmurniku se je takrat smatrala skoroda za velezajo. Veliko življenj in nič koliko dni zapora so morali delavci dati za vsako socialno pridobitev v onih dneh.

A vendar, bili so svobodnejši kakor so danes.

Demonstrirali so in padali, preluknjani od krogelj policije in soldateske.

Sedaj demonstracij niti pričeti ne morejo. So zadušene predno jih je mogoče spočeti.

V Nemčiji in v pokojni Avstriji je bila socialna demokracija klasični vzor vsem, ki so se borili za dvignjenje iz izkorisčanja in z svobodljivino, ki jih sedaj označujemo z besedo "demokracija". Praznovanje mednarodnega delavskega praznika v Nemčiji je postal tradicija, ki si je niti Hitler ni upal odprijeti, pa je rajše prvi maj proglašil za državni praznik, da mu s tem vzame njegov revolucionarni značaj. Mussolini, bivši ekstremist v socialističnih vrstah, pa je praznovanje prvega maja prepovedal. S tem mu je v Italiji nehote ohranil njegov stari značaj.

Anglija in njeni dominioni, Sovjetska Unija, Zedinjene države, južnoameriške republike, Švedska in Švica so letos edine dežele na svetu, kjer delavstvo več ali manj še lahko praznuje prvi maj brez nevarnosti pred oboroženo silo državnega aparata.

A letos starega praznovanja tega simboličnega dneva tudi v teh deželah ni več. Delavci namreč delajo sedaj vse dni v tednu. V podprtih deželah zato, ker so primorani, v demokratičnih pa v veri, da čim bolj zvišajo producijo, prej bomo znagali in dali prvemu maju staro veljavno.

Priznanje Cankarjevi ustanovi

Vsi slovenski listi, ki so kaj pisali o sevečanosti k praznovanju 75-letnice Etbina Kristana dne 11. aprila v Slovenskem narodnem domu v Clevelandu, so ugotovili, da je bila to v resničnosti najlepša prireditev te vrste, kar jih je še bilo med ameriškimi Slovenci.

Spredaj — slavljenec večera — je sedel človek, ki mu ni enakega med nami. Prav radi tega je bilo to slavlje drugačno od vseh drugih sličnih "partij". Žurnalist, ki se ni nikoli posluževal v sporih z nasprotniki surovosti, ne osebnih spotikanj; človek, ki misli dobro o tebi tudi če mu ne vračaš z enakim merilom; umetnik, pisatelj, narodni delavec, borec za človeške pravice!

Saj je on res edini, ki vse to premore, kar jih imamo Slovence.

Ta osebnost je dala tej slavnostni prireditvi ves pomen in prav radi tega je bila triumfalna, z dodatkom seveda, da je bila vzorno aranžirana.

Odborniki Cankarjeve ustanove, ki so voditi to slavnost, so izvršili nekaj lepega in veličastnega; storili to, kar je jubilant zaslužil.

Bilo je prijetno gledati to množico oseb raznih mnenj, ki so vse radevolje, prisrčno priznali, da imajo naš narod človeka, ki je mislec in človek, poštanjek in borec ne samo za naš narod, ne samo za naše delavstvo, nego za vse ljudi.

Težko, da bo med nami še kdaj takšna slavnost. Imamo pač samo enega Etbina Kristana. In tudi ako bi jih bilo več, težko, da bi še kateri dočakal t oliko starost.

Hrana za Grčijo

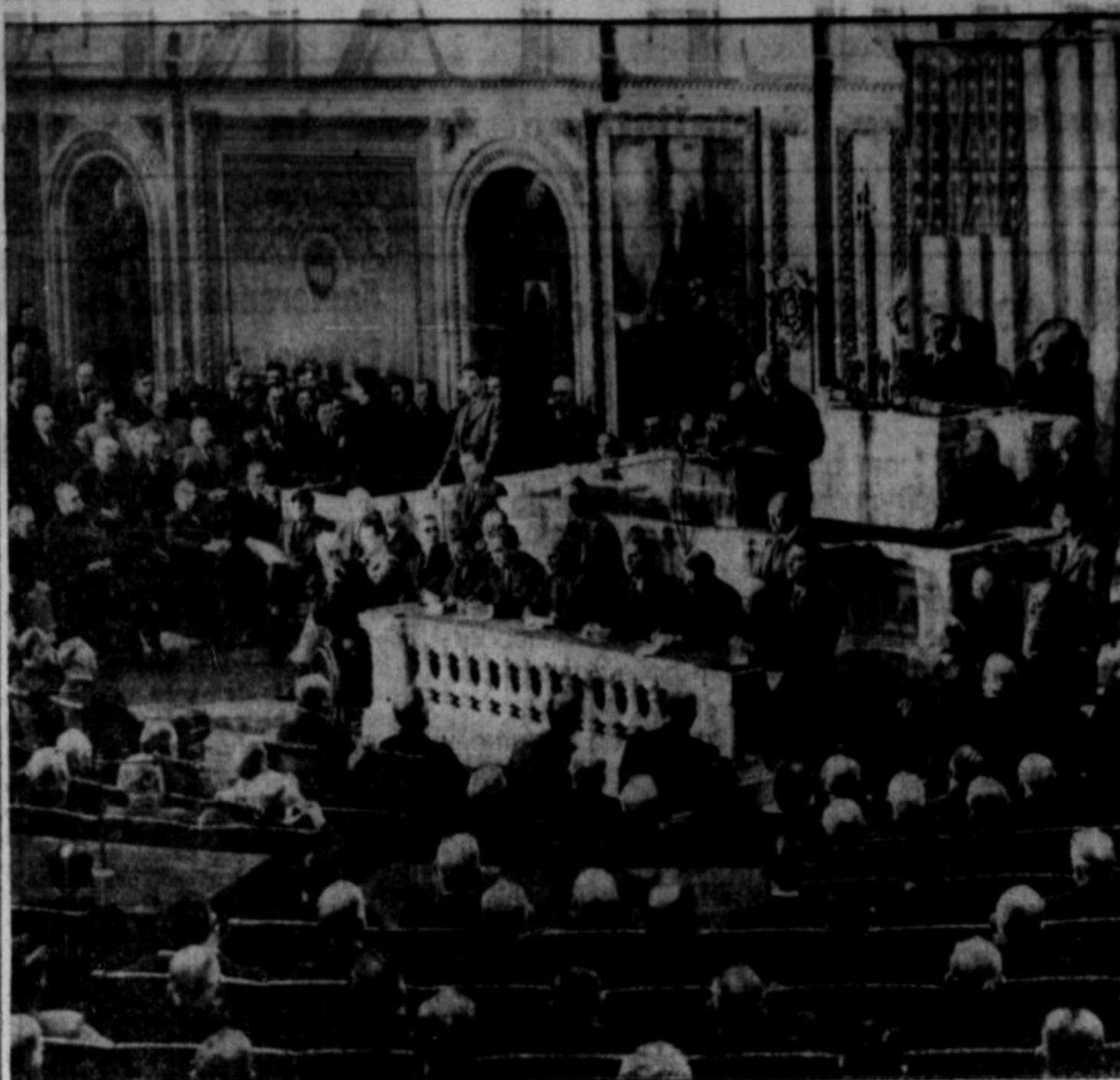
Pobegla grška vlada je že pred meseci Anglijo u. erila, da je dobro za zavezniško stvar, akot z blokado odneha in dopusti dovoz živil na Grško, ker sicer bo prebivalstvo pomrlo od gladi in preklinjajo Anglijo.

Nemci in Italijani so Grkom zaloge pobrali in porabili. Nastal je potem na Grškem tolikšen glad, da je stotine ljudi umrlo kar na cestah.

Končno so se Zed. države, Anglija in neutralne dežele domenile z nemško in italijansko vlado za svoboden dovoz živil iz Amerike in angleških dominjonov v Grčijo, kjer se jih deli pod nadzorstvom mednarodnega Rdečega kriza.

Ameriški Grki, ki v tem relifu veliko pomagajo, ne propagirajo, da se naj bi tja pošiljalo denar. Naj bi bilo na Grškem sedaj še toliko denarja, ljudje bi bili vseeno gladni. Kajti denar ne hasne, ako nimaš z njim kaj kupiti. Kdor ga ima v izobilju,

ZVEZNI KONGRES ZA REGULIRANJE VSEGDA NASEGA ŽIVLJENJA

Smo v vojni, ki je totalna in tako so tudi regulacije v marsičem dokaj strošje kakor pa so bile v prejšnji vojni. Predsednik Roosevelt je minuli pondeljek kongresu sporočil svojo poslanico, ki pomensi v načinu življenja za čas vojne za vse prebivalstvo zelo drastične spremembe. In pritravanja. Čitate članek o novih regulacijah na prvi strani v tej številki. Gornje je slika iz kongresne zbornice.

OD SRCA DO SRCA

(Pismo Etbina Kristana)

Te vrstice mi je teže pisati od izdatno omilile; oni vidijo trume na pohodu, kjer so včasih bili le posamezni "čudaki", bojevnik in klicarji v puščavi.

Drugi so, ki se imenujejo moje učence. Hvala jim za take laškave besede; če so se res kaj naučili od mene, upam, da bodo preklosili svojega učitelja in prepričani sem, da bodo deležni žetve, katere sam, ker je večni zakon tak, morda ne dočakam.

Pa so možje ha odgovornih mestih, ki polagajo kamen na kamen pri stavbi bodočnosti. V zahvalo spremljam njih delo moje srčne želje za tisti mnogo večji dan, ko bo dograjeno in bo dom pokrit — dom svobode in pravičnosti za narod, čigar sinovi smo in oni večji dom za človeštvo, v katerem naj postanejo bratje in sestre vse, ki so si še tuji, ker se noč še ni umaknila dnevu in je zarja še na drugi strani góra.

Saj bi stokrat rajši — oh, ne le privatno pisal, ampak vsekemu segev' roku in pogledal v oči in to bi morda bilo bolj zgovorno od vseake besede. Toda v ta namen bi moral iti tako rekoč od naselbine do naselbine po vsej ameriški Sloveniji in taklik bi bilo rokovjanja, da ne bi bilo kmalu opravljeno. Naj mi torej še enkrat pomagajo prijetljivi uredniki in tiskarji.

Z imenom ne bom omenjal nikogar; predolg bi bil tak preglej. Ze brzjavndih čestitk, prečitanih na banketu v Clevelandu je lep kupček; še nekoliko so mi jih izročili v nedeljo na koncertu Glasbenih matic. Pred tem in po tem so mi prihajala voščila na dom. Moja žena jih je spravila vse. Ona ve bojje, kaj je red kot jaz...

Vsi, ki so mi jih poslali v svojem, ali in imenu svojih organizacij in zavodov, naj tukaj sprejmejo moje zahvalo in mi verjamemo, da ni nič manj iskrena kot njihove lepe čestitke. Med njimi so imena, ki obujajo spomine na stare čase in skoraj pozabljene boje; če se ti stari tovarisci danes ozroju po svetu, ki so ga vsak po svoje pomagali pripravljati, lahko uživajo z menoj vred zadoščenje, da trud in žrtve niso bili zamarni. Oni vedo, kaj je kaj.

Bilo je prijetno gledati to množico oseb raznih mnenj, ki so vse radevolje, prisrčno priznali, da imajo naš narod človeka, ki je mislec in človek, poštanjek in borec ne samo za naš narod, ne samo za naše delavstvo, nego za vse ljudi.

Težko, da bo med nami še kdaj takšna slavnost. Imamo pač samo enega Etbina Kristana. In tudi ako bi jih bilo več, težko, da bi še kateri dočakal t oliko starost.

Hrana za Grčijo

Pobegla grška vlada je že pred meseci Anglijo u. erila, da je dobro za zavezniško stvar, akot z blokado odneha in dopusti dovoz živil na Grško, ker sicer bo prebivalstvo pomrlo od gladi in preklinjajo Anglijo.

Nemci in Italijani so Grkom zaloge pobrali in porabili. Nastal je potem na Grškem tolikšen glad, da je stotine ljudi umrlo kar na cestah.

Končno so se Zed. države, Anglija in neutralne dežele domenile z nemško in italijansko vlado za svoboden dovoz živil iz Amerike in angleških dominjonov v Grčijo, kjer se jih deli pod nadzorstvom mednarodnega Rdečega kriza.

Ameriški Grki, ki v tem relifu veliko pomagajo, ne propagirajo, da se naj bi tja pošiljalo denar. Naj bi bilo na Grškem sedaj še toliko denarja, ljudje bi bili vseeno gladni. Kajti denar ne hasne, ako nimaš z njim kaj kupiti. Kdor ga ima v izobilju,

so tu in tam lahko pomaga na ta način, da štacunara premoti z vsto, kakršne delavce ali kmetovalec ne moreta plačati.

Rešitev problema torej je, da se posilja tja živila, ne denar.

Enaka potreba je za Slovenijo in za vse druge okupirane dežele. Vse potrebujejo živil in doblej jih bodo iz Amerike čim bolj vojne konec. Tako obljubljajo v Washingtonu in Londonu. Tudi Rusija bo pomagala z njimi. Grška in deloma Španija jih dobivati že sedaj iz razlogov, ki so znani strategom v ameriški in angleški vladi.

broto in lepoto, vsem, ki pomagajo Ameriki do zmage in s tem pospešujejo preporod sveča, moja iskrena, iz globočine srca zajeta hvala!

Etbina Kristan.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — V nedeljo 19. aprila smo šli od tukaj štirje zastopniki in odborniki federacije društva SNPJ za tukajšnje okrožje na skupno zborovanje štirih ohijskih federacij SNPJ, ki se je vrnilo v Power Point. Eden izmed najvažnejših predmetov je bil, da-naj se Dan SNPJ (SNPJ Day), ki se ima vršiti tukaj 4. julija) sploh aranžira v očigled negativov razmer, ki so pred nami, ali se naj ga vsled vojnega položaja preloži, oziroma odloži.

Razprave o tem ne bom opisoval, ker bo v zapisniku v Prosveti.

Meni pisati o takih rečeh je nerodno. Ako sem v debati za kako stvar, in jo večina odobri, se nato odgovornost zvrne name. In v neuspelih padajo še očitki. Zato nimam rad, da se bi zidal odgovornost zgolj na eno osebo. Ali pa zvrati krivdo za morebitne neusphe le name.

Upam seveda, da se v tem slučaju to ne zgodi. Vsi sklepi so bili soglasno sprejeti, torej smo tudi enoto prevzeli delo, odgovornost za delo in če bo treba, bomo tudi kritizirani skupno deležni.

Vsi fakti so bili zastopnikom predloženi v podrobnostih in vsi sklepi so bili soglasno sprejeti.

Rojaki tam so zelo napredni in je z njimi prav lahko govoriti.

Iz Girarda sta prišla John Bogatay, ki je neutrudljiv delavec za napredno stvar, bodisi za naše gibanje v SNPJ in v uniji. Navzoč je bil tudi naš znanec Matekovich, ki se tudi udejstvuje kolikor utegne. Skuden je, ker sem se moral vsled

oddaljenosti posloviti predčasno od njih.

Postregli so nam izborni. Vem, da ne pričakujejo hvale, a vseeno, priznanje zaslужijo, pa naj jim ga da kdorkoli.

Bri Chas. Bogatay smo jim ob našem odhgdu-objubili, da še pridemo k njim, kajti posmenkov je bilo še na koše, pa smo moralni na pot.

Proletarec nismo pozabili. Sem malo pojasnil položaj in dobil tri nove naročnike. Hvala jim, in želim, da si list obnovi, kajti njim sedanja naročnina poteče.

Slovenska naselbina v Power Pointu ni velika. Je pravzaprav razmeroma jako majhna. A ima že drugi svoj dom. Seveda bo s tem še dosti dela. Ampak imajo shajališče in pa klub ali po naše točilnico.

Prejšnji dom so prodali, kakor mi je nekdo pravil. Imajo pa še lepo jaso na kraju, ki je kakor nalašč za izlete v prirodno.

V Power Pointu, kjer smo zborovali, je eden izmed naših najbolj znanih oldtimerjev Math Tušek. Pred par leti mu je trgovina pogorela, potem pa si je vzel v najem drugo poslopje. Nato si je zgradil novo, v katerem nadaljuje z obravnavanjem trgovine.

Naj se omenim Jakoba Berganta. On je upokojen premočar in dolgoletni podpornik Proletarca. Včasi je bil glasovit muzikant, nato pa so vzele to mesto njegove hčere. On se ukvarja s farmarstvom. Pravi, da je to na pozna leta jako zdravo in je tako medicino tudi meni svetoval.

Joseph Snay.

Patriotizem se v izjemnih časih, kot so sedanj, silovito zlorablja. Bogati listi ustanavljajo sebi v reklamo MacArthurjeve legije, prodajajo značke s patriotskimi gesli, prirejajo vse zato, da se koristijo. Njim je patriotizem biznis.

Pomladanski koncert

pevskega zbor

• "SAVE" •

V NEDELJO 3. MAJA 1942

ob 3. popoldan

V DVORANI SNPJ, 2657 S. LAWNDALE AVE.

PROGRAM

Zbor Sava:

- a) Triglav — F. Fleišman
- b) Mlačev — Anton Jobst
- c) Zenin kos — J. Laharnar

Poje Anne Beniger (sopranička), na klavir spremlja Jasna Bjankini

- a) By the Waters of Minnetonka — Thurlow (Indian Love Song) Lieurance
- b) "A Dream" — Edward Grieg

Zbor Sava:

- a) Potrkan pleš — J. Žarovnik
- b) Pred mojo kajžo — Koroška
- c) Rožmarin — (za Sava priredil R. Muha)

Solo: Alice Artach

Walter Schönstedt, prevedel Talpa:

VSAKDANJA POVEST IZ TRETJEGA RAJHA

člana SA Albert in Martin sta preiskovala stanovanje mlađega marksista Henrika Borgerja. Z njima je bil postaven revirski stražnik, ki je sam prisostvoval preiskavi, ne da bi tudi sam preiskoval.

Henrikova mati ni mogla dometi, kaj se v stanovanju dogaja, saj njenega fanta vendar ni bilo doma!

Mlađenička sta brskala po njem perelu in razmetala vse. Protestiral je neodločno:

"Saj je fant vendar v vaših rokah! Saj ste ga ranili s streliom! Ne zmetajta mi vsega iz omare! Vse mi bosta zmečkala. Gospod stražnik, ali je kaj takoga sploh dovoljeno?"

"Je že dovoljeno, le pomirite se, takoj bosta gotova."

Martin se je vzravnal, v obraz je zardel, stopil k ženi in dejal:

"Gospa Borger, vaš sin je splošnosti škodljiv element. Izbiti mu morate njegove misli iz glave, saj ste končno njegova mati. Tu izpolnjujemo samo našo dolžnost do Nemčije. Končno mora vendar enkrat postati bolje, mora postati bolje, to boste vendar uvideli, kaj ne?"

Zena ga je neverno pogledala, čudila se je mehkobi v njegovem glasu, vendar besedam mladega moža ni verjela.

"Čemu ste ga ranili?!" je ne-nadoma zakričala. "Moj fant je vendar žrtvoval vse, da bi postal bolje. Zmeraj je tekal okoli, nikoli ga ni bilo doma. Saj ga skoraj nisem več videla. Nič ni imel od življenja, prav niti. Henrik je prav dober fant. To bom že vedela, saj sem vendar njegova mati. Henrik se je zmeraj boril za reveže."

"Mi se borimo za revne, mi se borimo, da postanev Nemčiji drugače," je rekel Martin.

Tedaj je stopila žena k njemu. Stegnila je proti njemu roke, skriviljene, koščene, trde roke z uvelo kožo:

"Kaj niso te roke revne, he? Kar poglejte, kar oglejte si jih! In vi — da ste za revne? Moj bog, čemu pa ste potem tu, tu pri meni ubogi, starji ženi?!"

Martin je stopil za korak naprej. Grobo je nameraval prekiniti pogovor, žena ga je motila pri delu, tedaj pa je videl, da mu je Albert odštel. Stražnik je sedel na stolu in buljil dozdevno nebrizno v tla.

Albert je ženi odvrnil:

"Iščemo orožje. Vaš sin je imel orožje, to natanko vemo, posest orožja pa je prepovedana. Zato pa moramo iskat. Danes je drugačna revolucionka kačor leta 1918, sedaj pometamo z zločinci, ki so upopastili naš narod. Hišno preiskavo bomo kar hitro končali, če nam poveste, kje ga je skril."

krvavljenje lopata na progi, ko pristopi k njemu nekdo od berlinskega vodstva SA in mu reče:

"Svojo dolžnost ste dobro izvršili! Vaš lopata je dokaz, kako mora nemški mladenič ravnati s sovražniki nacije. V imenu vodstva vam izrekam svoje najvišje priznanje."

V sobi za pisarno je sedelo nekaj ujetnikov, ki še niso bili gasilani. Čakali so molče, kajti govoriti jim je bilo prepovedano. Malega Juda na koncu klopi je Albert že nekje videl. Kadar je prišel mimo član SA, je plašno pobesil oči k rokom in stisnil ramena. Albert ga je prepoznał po dekliskem obrazu. Njegov okrvavljen nos se je zdel velik, ustnice so mu bile svojstvene, skoro modrikaste barve brez bleška. Bil je neki odvetnik, ki je večkrat nastopal v procesih proti narodnim socialistom.

"Kaj si prav za prav," ga je vprašal Albert, "socialni demokrat ali komunist."

Odvetnik je vstal. Oči so komaj zadrževalo jok, temne ustnice so se mu malec tresle, polozil je roke na hlačni šiv in odgovoril:

"Sem nepolitičen, ne pripadam nobeni stranki, prosim lepo, če se hočete zame zavzeti..."

"Ošlarija, nisem za to tu, toda boš že našel ljudi, ki se bodo zavezeli, da se boš hipoma spomnil Palestine. Kar sedi znot na svojo usrano rit!"

Odvetnik je zaprl oči. Obraz mu je vplival bedno. Albert se je znova zazravljen v strnjeno kri na razbitem nosu in ga je vprašal:

"Si bil že zaslisan?"

"Ne, čakam, vse se bo izkazalo, že pet ur čakam na zasljanje."

Stražnik je vstal in rekel glasno in službeno:

"Sedaj pa tiko! Ne motite ljudi pri delu! Morata že enkrat končati, vso noč smo že na nogah!"

Zena je sedila na pruko in strmela v stražnika. V njenih žalostnih očeh so bile solze.

"Kaj so tile gospodje sedaj tudi policija," je končno povprašala.

"Da, tudi."

Pri Henrike Borgerju niso našli orožja; molče so odšli s naslednje stanovanje v neki stari hiši na Samostanski cesti.

V SA KASARNI

Wenn der Sturmsoldat ins Feuer geht, ja dann hat er frohen Mut, denn wenn das Judenblut vom Messer spritzt,

dann gehts noch mal so gut.

(Kadar gre vojak SA v ogenj, tedaj je veselega srca, kajti, če brižga od noža judovska kri, se nam godi še bolje.)

(Hinma nacijev.)

Nekega dne v začetku marca je imel Albert službo v pisarni standarte na Judovski cesti 50. Spomnil se je nekega dogodka iz vzhodnega okraja Lichtenfelda: napadli so neko delavško godbo, ki je bila v železniškem kupeju. Stal je nato z o-

—

Ko se je Albert vrnil in zaprl za sabo vrata, je slonel odvetnik ob steni poleg okna. Oči so mu bile široko razprte, priprte ustnice so postale svetlejše. Pogosti član SA je z revolverjem meril v njegovo glavo. Noge je imel razkorake, orožje je opiral na levo laket. Ujetniki na klopi so se stisnili drug k drugemu, njihovi pogledi so splašnili begali od odvetnikov glave do revolverja. Za hip je pogosti pobelil laket, se nasmehal, mezikajoč zamišljal, si z jezikom oblinil ustnice in zamiljeno vprašal:

"Čemu mu nisi pripeljal eno po gobcu? Od mene ima že nekaj spominov."

—

Ko se je Albert vrnil in zaprl za sabo vrata, je slonel odvetnik ob steni poleg okna. Oči so mu bile široko razprte, priprte ustnice so postale svetlejše. Pogosti član SA je z revolverjem meril v njegovo glavo. Noge je imel razkorake, orožje je opiral na levo laket. Ujetniki na klopi so se stisnili drug k drugemu, njihovi pogledi so splašnili begali od odvetnikov glave do revolverja. Za hip je pogosti pobelil laket, se nasmehal, mezikajoč zamišljal, si z jezikom oblinil ustnice in zamiljeno vprašal:

"Hej tovariš! Kaj meniš? Ali ga bom od tule dobro zadel?"

Albert je po tovariševem mežikanju spoznal, da odvetnika ne namerava ustreliti, in je nebrizno rekel:

"Oh, iz take razdalje bi ga vsak otrok zadel."

"No, da," je oni jezno odvrnil, "toda gre za to, kam ga zadešen. Mrcini vendar ne bomo dali pričnosti, da bi se radi nestvarne smrti pritoževali pri svojem umazanem judovskem bogu... Ali imajo Judje sploh boga? Ne vem..."

(Konec prihodnjic.)

Kaj pa, če bi se zgradila železnica v Alaski?

Cemu bi se ne namestu na meravane vojaške ceste ne zgradila železnica v Alaski? Tako vprašujejo nekateri krogli v Washingtonu.

Tisti, ki se zavzemajo za to idejo, pravijo, da bi se dala železnica, ki bi skrbela za prevažanje počasnih tovorov, zgraditi skoraj tako hitro kakor cesta, nadalje, da bi prevozila dvajsetkrat več blaga in bi ne porabila nič tako dragocenega gumija.

V neki meri imajo menda prav ti zagovorniki alaške železnice.

Deli se v nebroj podružnic ali filialk, katere so imele pr-

TUDI MOŽ NA DESNI JE NAS ZAVEZNIK

Glavar malega rodu Bolugasev na Filipinih je takoj po napadu Japoncev javil ameriški vojaški komandi, da je z njo. Dodal je, da sporoča to po naročilu njegovih svetovalcov, ki so soglasno sklenili, da se Bolugasi Japoncem ne bodo mirno podali.

Ta mož (na desni) je bil med Američani na Filipinih, ali bolje, na otoku Luzon, znan pod imenom "general Tom". Na lev je ameriški raziskovalec pokojni Carl N. Taylor. "General" Tomas je ujel 3 japonske letalce, ki so se moral vred pokvarjenega aeroplana spustiti na tla in se podati. Tako si je zaslužil kolajno, čeprav si je nima skoro kam pripeti.

Ker so bili Japonci v premoci, se jim je moral podati tudi "general Tomas", a uverjen je, da ne za zmerom.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Pismo br. Pechnika in ruski relief

Bil sem v resnici prijetno iznenaden, ko sem dobil pismo iz Puebla, Colo.

Glasi se:

Priloženo pošiljam ček za \$36.50 za ruski relief. \$25.00 je darovano iz blagajne društva Orel št. 21 SNPJ. \$11.50 pa je bilo nabranlo na društveni seji istega društva.

Zeleni vam veliko uspeha, ostajam z bratskim pozdravom, Frank Pechnik.

Društvo Orel in bratu Pechniku, iskrena hvala!

Dosedaj sem izročil komiteju za ruski relief \$120.00. Upam, da se ta vsota naj podeseti. Vsa društva in klubi dobe potrdila za poslane vstre. Apel glavnika in predsednika SNPJ v zadnji sredini "Prosveti", za Jugoslovanski in Ruski relief je precentrov smetja ali ona ameriška solastovalka producirati gotovega blaga. V vojnem času to pomeni razliko med zmago ali premaganjem. Vse to prihaja šele sedaj na dan. In čas je že, kot je rekel R. F. Munger v Chicago Daily News: "Kljub temu, kadar mislimo na tripla, ki grijajo na solncu na Bataanskom polotoku — in se spominjamo na ladje, polne olja, katerega smo pošiljali na Japonsko, ter železa in petroleja, ki smo ga pošiljali v Nemčijo — je vsako objektivno razmotrivanje vseeno zelo težko. Vsako podjetje, katero je imelo pred vojnim časom kontakt z I. G. Farbenindustrie in se ni očitilo od nog do glave — naj to storiti — kmalu. Kajti od sedaj je izročil pred dnevi \$5.000. Seve, Čehov je več in so premožnejši od nas. Omenjam to le zato, da je že tako velika sila za pomoč našim ljudem v starem kraju, moramo vseeno pomagati ruskemu prebivalstvu, katero je žrtvovalo vse za zmago. Zapomniti si, sodruži: Odločitev — zmaga ali poraz bo na vzhodni fronti.

Kadar govorimo o plăcah

Ker se zadnje čase v obeh zbornicah toliko govorijo o delavskih plăcah, je potrebno vedeti, koliko so si namaknili plăce fantje, kateri stoje na višji lestvici. Na primer H. L. Ferguson od newportskih ladjevodilnic, ki je imel leta 1940 \$70,000 in 1941 pa \$127,080 plăce. To je precejšnje povišanje. Joseph W. Frazer, od Willis Motors, je zaslužil leta 1940 — \$60,000 in 1941 pa \$102,592. Alfred P. Sloan, od General Motors, je zaslužil 1941 \$200,000 plăce ter \$2,000,000 dividend. C. E. Wilson, predsednik General Motors, je prejel plăce v letu 1941 \$149,000, \$180,000 bonus ter \$77,000 dividend. Ni slaba, kajneda. Da bo kakšno kongresno preiskovanje glede teh plăc — se še zaenkrat ne pričakuje.

I. G. Farbenindustrie je eno največjih kemičnih podjetij v nacistični Nemčiji. Po velikosti je mogoče komaj presegna Kruppa kombinacija.

Father Coughlin je postal zadnje čase velika zagonetka. On ni več urednik revije "Social Justice" — in je urednik.

Deli se v nebroj podružnic ali filialk, katere so imele pr-

ste v vseh večjih podjetjih v Evropi in Ameriki. Kako prefrigana je bila ta kombinacija kaže to, da so s pomočjo skupnega lastovanja patentov ter medsebojnega posvetovanja kontrolirali iz Berlinia koliko precentrov smetja ali ona ameriška solastovalka producirati gotovega blaga. V vojnem času to pomeni razliko med zmago ali premaganjem. Vse to prihaja šele sedaj na dan. In čas je že, kot je rekel R. F. Munger v Chicago Daily News: "Kljub temu, kadar mislimo na tripla, ki grijajo na solncu na Bataanskom polotoku — in se spominjamo na ladje, polne olja, katerega smo pošiljali na Japonsko, ter železa in petroleja, ki smo ga pošiljali v Nemčijo — je vsako objektivno razmotrivanje vseeno zelo težko. Vsako podjetje, katero je imelo pred vojnim časom kontakt z I. G. Farbenindustrie in se ni očitilo od nog do glave — naj to storiti — kmalu. Kajti od sedaj je izročil pred dnevi \$5.000. Seve, Čehov je več in so premožnejši od nas. Omenjam to le zato, da je že tako velika sila za pomoč našim ljudem v starem kraju, moramo vseeno pomagati ruskemu prebivalstvu, katero je žrtvovalo vse za zmago. Zapomniti si, sodruži: Odločitev — zmaga ali poraz bo na vzhodni fronti.

Torej kaj storiti na tudi? Že nad leto dni se zbira v gotov sklad v pomoč Slovenskem v starci domovini. Dasi so v tej akciji naša največje podporne organizacije in izobraženi rojaki glavnih odbornikov, lezemo po polževu naprej. Vsakodobno se menda briga najprvo zase, vmes pa poje slavo svoji rojstni domovini.

Pomaga se naj. To je potrebno. Naj se stori kolikor se zmore.

Ne smemo se zanašati samo nase. Saj so na delu tudi druge, veliko jače sile, da iztrirajo sovražnika, ki je sovražnik ne samo naše stare domovine, nego tudi Zed. držav. Te bodo vodile bo-

da ta naš skupni sovražnik pro-pade.

Poročajo, da so Srbi zbrali že nad \$100,000, in Hrvati ravno tako. Torej je naša sveta dolžnost, da tudi mi zvišamo našo vsoto s \$16,000 na \$100,000. Šele ako to storimo, bomo lahko rogovali, da ljubimo našo lepo rojstno domovino.

Ena izmed prireditv v ta na-men bo v Slovenškem delavskem domu v soboto 2. maja. Prične se ob 8. zvečer. Vstopnina je samo 35c. Ples bo v obeh dvoranah, dobra godba in potrešča bo izborna. Torej pri-dite v ta dober namen, in na prijetno zabavo, v soboto 2. maja v SDD na Waterloo Rd. vsi.

Frank Barbich.

V nedeljo 3. maja bo v Chicagu praznik slovenskega petja

Chicago, III.—"Petje v cvetju!" Tako bi se lahko označilo koncert zboru Save, ki ga priredi to nedeljo, 3. maja, v dvorani SNPJ. Kajti pomlad je v deželi.

Koncertni spored se prične ob 3. pop. Vstopnica v predprodaji so po 40c, pri blagajni bo dajmo

• KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE •

KOMENTARJI

Iz Berlina so dne 25. aprila poročali, da je poveljnik jugoslovanskih četnikov Draža Mihajlovič vjet. V isti vesti je rečeno, da so hrvatske in nemške čete njegovo "boljševiško bandito" popolnoma razpršile. Bržkone se Nemci zelo varajo, ker so se s Hitlerjevimi zagotovili pred sedmimi meseci, da je sovjetska armada za zmemom uničena.

Father Coughlin je zadnji teden izjavil, da je pripravljen sprejeti za svoj list Social Justice vso odgovornost. Prej je trdil, da ni njegov in da on ni urednik. Sploh, da nima z njim

CHARLES COUGHLIN

nobenega opravka. Ko je spoznal, da se mu trik ne bo obnesel, je odgovornost prevzel na se in izjavil, da se bo branil do skrajnosti. Justični oddelek ga dolži, da pomaga fašističnim deželam in je merodajni oblast predložil dokaze.

Fašistično gibanje je med ameriškim katoličanom jako močno. Coughlinov pronacijski list ima 300,000 naročnikov. Katoliški tedenik "Our Sunday Visitor", ki je tudi fašističen, izhaja v poldrug milijon izvodov. Dele ga vernikom v cerkvah. Skoro vsi visoki cerkveni dostojanstveniki so s svojimi simpatijami na fašistični strani. Zvezka katoliških župnih v New Yorku, znana Trinity league, tudi sodeluje v širjenju fašistične antisemitske, protizavezniške propagande. Do 7. decembra je bil poleg Coughlina "father" O'Brien eden glavnih voditeljev borbe proti vranji politiki Rooseveltove administracije.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV (IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Zdržljene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leto; \$1.50 za četr leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leto; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois

Razlagal, kako "Srbobranov" urednik Mladen Trbušović napada člane jugoslovanske vlade hrvatske narodnosti, ki so v Ameriki, hrvatskega bana, ministra Snoja in "Slovenec" ter druge, ki niso po godu srbskim šovinistom. "Srbobran" piše, da so Hrvati v sedanji vojni poklali nad 360,000 Srbov, ali več kot so jih pobili v vseh vojnah Turki in Nemci ter Avstriji v prejšnji vojni. Urednik "Slobodne Reče" justičnemu oddelku priporoča, da naj stopi "Srbobranu" na prste, kar je baje že storil in njegov urednik Mladen Trbušović pa resigniral. Sčuvanje "Srbobrana" proti Hrvatom in Slovencem je obsojanja vredno. A tu je tak pisma, kakršnega je poslal urednik "Slobodne Reče" justičnemu oddelku, ne zaslubi odobravanja. Boljše bi bilo, da bi jugoslovanska javnost v Ameriki z listi kot je "Srbobran" sama obračuna kot pa proti njemu klicati na pomoč justični oddelek. Poučeni krogi trdijo, da se za "Srbobrana" zelo zavzema jugoslovanski poslanik v Washingtonu Konstantin Fotić, in da nima on hrvatskih in slovenskih članov jugoslovanske vlade nič bolj rad kakor "Srbobranov" urednik Mladen Trbušović. Prav dobre sodbe o takih trenjih med Jugoslovani in ameriški vladni krogom nihakor ne bodo mogli ravnati, razen da se lahko ogibajo zabav, ker ni časa, da se jih bi udeleževali.

Pater Ambrozich je s sodelovanjem patra Zakrajška zbral lepo vsoto v pomoč duhovnikom v starem kraju. Ambrozich je tajnik slovenskih župnih in pravijo, da ga je pred tedni uposilila jugoslovanska zamejna vlada za propagandista s plačjo po \$300 na mesec. Ni načno za Ambrozicha, ako je res.

Sigenori Togo, ki je v japonski vladi minister vnarjenih zadev, prerokuje, da bo Japonska v zaveznosti z Nemčijo in Italijo zrušila Veliko Britanijo, porazila Zed. države in skupno svet Hitlerjem zgradila po svetu "nov red", ki bo temeljil "na pravičnosti in enakopravnosti za vse". Le čemu ne zgradi Japonska takega novega reda najprvo doma, v Koreji in v Mandžuriji?

D. Kosić je pisal načelniku justičnega oddeшка Francisu J. Biddle, da je pustil uredništvo srbskega lista "Slobodna Reč" v namenu, da stopi v ameriško armoado kot prostovoljec. Ob enem mu je pisal, da izhaja v Pittsburghu še en srbski list, "Srbobran", ki pa ne deluje v prid slogi nego hujška zoper Hrvate, seje neslogo in mržnje in tem škoduje vojnim prizdevanjem Zed. države na enak način kakor Coughlin in slični.

Tone Sabec se je v Enakopravnosti dne 24. aprila zelo razljutil že kar na prvi strani, ker mu omembe v Komentarijih, ki se ga tičejo, niso bile všeč. Da tudi sedaj "ni v nam", tega mu ni treba poudarjati. Tudi se ga ne pogreša. Na njegov "poziv" se bi lahko marsikaj reklo. A bilo bi tratenje prostora in časa.

TO IN ONO IZ WAUKEGANANA

Martin Judnich

Ako pišem kaj v Proletarca, ni prav, in ako ne pišem, zopet ni prav. In paziti moraš tudi, kaj boš pisal. Ako o vremenu pišem, boste rekli — kaj nam vraga mar vaše vreme. Tudi sovražnik ne sme o tem izvedeti.

Ali naj pišem o "Majskem Glasu", o "Družinskom kaledarju" ali o "Proletarcu"? No, tedaj se bom prav gotovo nekому zameril. Jaz bi pa bil rad z vsemi prijatelji.

Tudi "Proletar" potrebuje prijateljev. Če prav je on prijatelj vsem ponizanih, pa se ponizani ne zavedajo tega. Je v večni finančni stiski in valed te samo životari.

Potrebujem je bil slovenskim delavcem v Ameriki in je izvršil ogromno izobraževalno delo. Zaslužil si je priznanje. Od priznanja pa ne bo mogel izhajati, temveč od naročnikov. Ti-le se pa starajo in počasi izumirajo. To ravno ni prijetno dognanje, ampak je resnično.

Po mojem — naj bi se "Proletar" selilo po vojni v Slovenijo. V Ameriki ne bo imel ob-

Tudi Cehi nagajajo, ako morejo, in pa angleški letalci

Skodove municipijske tovarne v Pilzenu na Češkem slove za druge največje in poleg Kruppovih za najboljje na svetu. Saj tako trdijo tisti, ki pravijo, da to vred. Naravno, da si češka zamejna vlada prizadeva organizirati v tako strategičnem centru gnezdo-sabotžnikov in trdi, da ji poskusi uspevajo. Ker niso bili zadostni, so minuli teden navalili nad Pilzen še angleški letalci. Pravijo, da se jim je namen dobro posrečil.

Slovenski katoličani si gledajo vseslovenskega kongresa, ki se je vrnil v Detroitu, niso bili edini. "Ameriški Slovenec" se je zavzemal zanj, "Ameriška Domovina" pa pobijala. Priobčila je tudi uvodnik z naslovom "Zakaj so Poljaki proti vseslovenskemu kongresu" in ugotovila v njimi vred, da to stvar vodijo komunisti, torej nimajo slovenski katoličani, kakor ne poljski, na takem zboru ničesar iskati.

Bečlar Robert L. Daniel je bil uposlen pri WPA, in prejel \$72 na mesec plače. Vzlič temu malemu zasluzku pa je z varčnostjo v svoji "bečlariji" nekaj prihranil in vložil znesek \$37.50 v obrambne bonde. V uradu WPA so o tem izvedeli ter ga odslovili. Pametno to ni bilo. Akó bi bil Daniel omenjenovo vsoto zapil, bi bilo v redu. Ker pa je denar hraniil in sledil klicu vlade, se je pregrešil. Merilo pri WPA menda je, da delavec pri nji ne morejo ničesar prihraniti, če pa se to vzlič temu komu posreči, naj ostane doma in prihranek potroši, predno se ga pri WPA spet upošliti.

Tone Sabec se je v Enakopravnosti dne 24. aprila zelo razljutil že kar na prvi strani, ker mu omembe v Komentarijih, ki se ga tičejo, niso bile všeč. Da tudi sedaj "ni v nam", tega mu ni treba poudarjati. Tudi se ga ne pogreša. Na njegov "poziv" se bi lahko marsikaj reklo. A bilo bi tratenje prostora in časa.

Kar se politike tiče, živijo pri nas še samo republikanci in demokrati. Socialisti, komunisti in social-labor pa lepo spančkajo. Šteje se, da so pri nas unije močne. Toda nihjno gibanje se omejuje le na povisjanje plače. Politično so večinoma republikanci ali demokratje. Večina tudi podpira privatni biznis. Zadržnega gibanja ne poznajo in se ga tudi ne potrudijo poznati. Zato pa verižne trgovine uspevajo toliko bolje, ki niso uniske. Te so tudi največji nasprotnik unij. Pa ameriški unionisti o tem nikdar na sejah ne razglabljajo.

Povprečna starost ljudske neumnosti je:

(Napisano po vrtovem po)

Na društvene seje prihajamo tako kakor pred enim letom.

Če je lepo vreme, gremo na sprechod. Ako je dejevno ali kakorkoli neugodno, ostanemo lepo doma ali pa pri sosedovih. Kdo bi hodil na seje se prepričati. Če te ni na sejo, potem vsaj lahko skele sej kritiziraš.

Biznes se je od lanskega leta izboljšal in to je edini napredok v našem življenju. Odpiramo ni konca ne kraja. Menda je vsega tega vojna kriva.

Kaj pa zaslужek? — Nekateri pravijo, da je dober. Ameriški večina je še zmerom na psu. Po verižnih trgovinah imajo delavce po 12—16 dolarjev tedensko. Eno takšno revše potroši sproti za oblike ves zaslужek. Pri starših pa dobi hrano in stan, seveda zastonj. Starši so zadovoljni, da jim ni treba vsaj oblike kupovati. Ampak kaj unije delajo, da ne organizirajo tudi teh sužnjev?

WPA je počasi prenehala s veliko skupno dobrodelno pri-

popravljanjem alej in s tlakovanjem cest, čiščenjem parkov, vrtov itd. Toda dela ni izvršila vsega, vsaj pri nas ne. Naše ulice bodo morale pač počakati prihodnje depresije. Davek pa pobirajo, kakor so ga, ko je bil WPA in se prej, ko tega WPA ni bilo. Bili pa so "politišni" prej in so še in po božji previndnosti in ljudski neumnosti, bodo tudi v bodoče. Politiki bodo obljubili in nič ne bodo dali, kot so še vedno storili. Volilci pa bodo pozabili obljube politikov, kot so to še vselej prej in ker je to American Way, pa mi fornerji ne smemo delati drugačnih mej.

Slavnost kluba št. 47 JSZ k prvemu maju

Springfield, III. — Prvi maj, praznik zavedanja delavstva, je na pragu. Tukajšnji slovenski socialistični klub št. 47 JSZ prireja majniško proslavo že blizu 30 let.

V prejšnjih letih je imel naš klub prvomajsko proslavo z drugimi socialističnimi klubmi, namreč z ameriškimi (angleško poslujočimi) in s klubni drugih narodnosti.

Sedaj smo ostali sami. Obeta-nja onih, kako bodo napredovali, ko se izvrši "čistka", se niso izpolnila. Ko so vse "pocistili", saj tudi oni sami odpadli.

Tako bomo le mi ohranili staro tradicijo prvomajskih proslav, kaj pa se bo vrnila zaradi prikladnosti v soboto 2. maja. Imeli jo bomo v Slovenskem delavskem domu. Prične se ob 8. zvez-čer.

Klub vabi vse delavce in delavke, ki se zavedajo, kaj pomeni majska proslava, da pridejo tega dne na našo prireditev. Vstopnina je prosta. Da boste zadovoljni z nami, bo skrbel klubov odbor.

Letosnji prvi maj bo žalosten po vsem svetu. Ali mi verujemo, da po vseh teh težkih skušnjah se bodo delavci zavesti in odpraviti vzroke, ki nam povzročajo krivice in strašno gorje po vsem svetu. Zavzeli se bodo za solidarnost in zavladala bo sloga namesto krvave borbe, v kakršni smo sedaj.

Joseph Ovca.

Waukegan bo z nami

Chicago, Ill. — Ker mi bo prejkone že ta teden treba oditi v Washington, D. C., sem se zadnjo soboto odpeljal z Vin-kom Medenom v Waukegan, da se poslovim od svojih tamošnjih prijateljev in prijatev.

Ob tej priliki so kupili vsak za svoje ime prostor v programni knjižici, ki jo odbor izda za WPA je počasi prenehala s veliko skupno dobrodelno pri-

Presojanje dogodkov doma in po svetu

(Nadaljevanje s 1. strani.)

vojaki, ki hočejo, da naj bo nedelja tudi tam dan zabave.

Robert R. McCormick in njegovi sorodniki lastujejo v Chicago dnevnik Tribune, ki je po cirkulaciji največji list zapadno od New Yorka, v New Yorku izdajajo Daily News, ki ima izmed dnevnikov največjo cirkulacijo v Ameriki, in v Washingtonu dnevnik Times-Herald. Udeleženi so tudi pri mnogih drugih listih. Ni zdravilo, da ima ena familija na časnikarskem polju toliko moč. V Chicagu lastuje tudi radio postajo WGN.

Poleg ruskega je v Ameriki najaktivnejši kitajski relif, ki je zbral že več milijonov dolarjev.

Maršal Petain, ki je po imenu glavar Francije, je dne 23. aprila dopolnil 86. leta. Zgodovina ga bo poznala vsled treh činov: v prejšnji vojni je vodil francosko arмado pri Verdunu in ga otekel. V sedanjem je po zlomu francoske armade prevzel vladu, naznani Hitlerju kapitulacijo Francije in podpisal z njim premirje v istem vagonu, v katerem je bilo sklenjeno med Nemčijo in zaveznički v prejšnji svetovni vojni; njegovo tretje dejanje je izročitev vlade fašistu Pierre Lavalu, ki je sodelovanje in zvezo z Nemčijo proti Anglijai, Zed. državam in Sovjetski Uniji.

Bivša cesarica Zita se je moral podvrediti operaciji na golši. Živi v New Yorku. Do Hitlerjeve uveljavljenja v Evropi si je prizadevala, da bi Avstrija ali pa Ogrska, ali pa obe vrnili njeni familiji prestol. Ogrska bi storila, pa je nasprotovala mala entanta, pozneje pa Hitler. Sedaj se Zita zanaša na zavezničke, da po vojni ustanove katoliško Avstrijo z njenim sinom Otonom na celu, kateremu bi dali tudi katoliško Bavarsko. Ona in njena sinova, ki delujejo v Ameriki za obnovitev avstrijske monarhije, upajo, da se to zgoditi. Mislijo pa, da ne bo imelo ljudstvo po povojni uredivit Evropi nobene besede.

Pomanjkanje gasolina čuti tudi Brazilija. Odmerki gasolina so bili koncem aprila znižani nadaljnji 20 odstotkov.

z Moskevje poročajo, da je nemška komanda pozvala v svoj stan v Staroji Rusi 40 nemških vojakov, da jih za njihove junaške žine odlikuje z železni križci. Ruski četniki, ki delujejo v zaledju, so tisto hišo skrivoma podminirali in jo poognali v zrak ravno ko so se vrstile v nji odlikovalne ceremonije. Vseh 40 odlikovanec v častnik, ki so jim pripenjali križce, je bilo ubitih.

Nihče naj ne bi imel več čistih dohodkov kot \$25,000 na leto. **Tako meni** predsednik in veliki poslanec priporoča tako omejitev. Delavci pri tem ne bodo prizadeti. Kdor ima dva tisoč na leto, je to že precejšen dohodek. Silno redki pa so taki delavci, ki bi imeli dva tisoč čistega dohodka na leto.

**ZA LIGNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO**

Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. MOHAWK 4707
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Prva slovenska pralnica se priporoča rojakom v Chicagu, Cicero

ZVONKO A. NOVAK:

ČEZ DRN IN STRN

SLOVENCI

XXII.

Naposled pridemo tudi na Goriško. Tuda ta grofija je imela v srednjem veku drugačne meje in je bila drugače razdeljena kakor dandanes. Na splošno je nam pri stari Goriški razločevati tri dele. Prava grofija, t.j. posest goriških grofov, ni bila celotno zaokroženo ozemlje. Največji kos posestva je bila zemlja med Vipavščico, Sočo in Alpami z mestom Gorico. Temu posestvu so pripadala tudi Brda onostran Soče, mesto Kormin in celo vrsta furlanskih vasi. Kot posebno okrožje se poleg goriške grofije omenja grofija Kras, kjer so bili glavni kraji Devin, Prem, Rihenberk, Vipava, Senožeč, Postojna in Planina s Predjamo. Obe okrožji sta imeli skupno upravo. Zato se je deželni glavar imenoval "kapitan na Goriškem in Krasu". Večjo samostojnost je imel tretji del in sicer tolminsko glavarstvo. To je obsegalo povodje gorenje Soče in Idrisce do njenih izvirov. Tolminsko je bilo podložno oglejskim patrijarhom, ki so imeli na gradu "Kozlov rob" nad Tolminom svojega upravitelja ali kapitana. Sele tedaj, ko je patrijarhova država razpadla (1420), je majhna dežela prišla pod oblast goriških grofov in pozneje (1500) z Goriškim vred pod Habsburge.

Težje je tu na jugu določiti razmerje slovenstva do italijanstva, ker ni zgodovinskih virov za to. Gotovo je le, da je bila Gorica prvočno popolnoma slovenska naselbina in da je zasnovani slovenski vasi še globoko v Furlanijo. Že ime samo priča o prvotnem slovenskem značaju te naselbine in kdo je kdaj bil v modernih časih tamkaj, mora pač priznati dejstvo, da je goriška okolica desela slovenska še sedaj, a mesta smo pa da ima le umetno italijansko lice, za kar je zlasti skrbela slovanstvu sovražna duńska vlada.

Tako so tudi na jugu Slovenci zlasti po tistih krajih, kjer so bili redko naseljeni, izgubili veliko ozemlja, čeprav ni kazal italijanski značaj tako prodiranje sile kakor nemški na severu.

Opisane deželne meje žame dovolj jasno kažejo razdeljenost slovenske zemlje. Toda proces razkosavanja ni obtičal pri teh deželnih mejah, nego je še dalje napredoval, ker so si razne plemiške rodotvine, posvetne in cerkvene, pridno delile posest v njih.

Vrstna nemških vladarjev svetnega in duhovskega stanu, ki so v drugi polovici srednjega veka gospodovali v naši stari domovini, je dolga. Poleg bambarskih in briksenških škofov je tu omenjati zlasti plemiške rodbine Španhajmov, Ortenburgov, Babenbergov, grofov andeških, grofov goriških in celjskih. Vsi ti niso bili samo pravi lastniki svojih posestev, nego tudi neomejeni gospodarji na njih. Redkokdaj pa se je kdo izmed njih s pomočjo osebnim podjetnosti, rodbinske zvez ali dedinske pogodbe pospel do večje oblasti. Ali vseeno ni bila njihova vlada brez pomena za slovensko ozemlje. Mnogi so utemeljitelji slovenskih mest, trgov in gradov, a vsi pa so vedno ali nevedoma pospeševali potujevanje slovenske zemlje. In ker so bili to domala sami tudi — Nemci in Italijani —

coska duša je zahtela tedaj in z njo tudi ona vsega demokratičnega sveta... Zgrozila se je in zagrozila, Hitler je to čutil. Pa se je ustrašil in sklenil s Francijo premirje ter ji postavil starega maršala Petaina na celo, da bi se tako vsaj začasno zavaroval pred plazom ljudske jeze ter s pomočjo tiste intke vcepl francoskemu človeku ljubezen do fašizma v srce.

Toda tista podla nakana se mu k sreči ni obesna. Stari maršal Petain ni mogel pridobiti francoskih ljudi za nacijско sodrgo.

To je Hitler priznal s tem, da je te dni izbral izdajalskega Lavalja za rablja francoske republike, ki je prva v preteklosti razvila prapor zlate svobode, bratoljubja in enakopravnosti.

Poleg Šentvida sta bili glavni španhajmski mestni Celovec in Velikovec.

V Celovcu je bil v 12. stoletju le vojvodski lovski grad. Za

vojvode Ulrika II. (1181-1202)

je bil tamkaj majhen trg z mitico.

Bernard pa je Celovec pod-

delil mestne pravice in ga ob-

dal z močnim obzidjem, ki je

imelo dvoje utrjenih vrat.

Da bi se povzginala trgovina in

zboljšalo dovožanje živil, je

hotel napeljati iz Vrbskoga je-

zera prekop v mesto. Ko pa so

začeli s tem delom, se je upri-

tem podjetju vetrinjski opat.

Zato se je koristni načrt izve-

del še mnogo let pozneje. Me-

sto se dolgo časa ni moglo po-

sjeti do prave veljave, ker je

držala trgovinska pot iz južne

Nemčije preko Šentvida in Be-

ljaka v Italijo.

Tudi Velikovec je španhajmska ustanova. Pričetek tega

mesta je v zvezi s starodavnim

mestom, ki je držal tukaj čez Dravo.

Zato je bil kraj posebno pripravljen za trgovino. Neki

španhajmski grof je Velikovec

podaril 1. 1105. Šentpavelske-

mu samostanu. Tedaj je imel

že vse pravice velikega trga.

Španhajm Bernard si je l. 1239.

dal na hribu nad mestom sezi-

dati grad, kjer se je s svojo že-

no Juto večkrat mudil, in Veliko-

vec se je nagnilo.

Velikovec je španhajmska

ustanova. Pričetek tega

mesta je v zvezi s starodavnim

mestom, ki je držal tukaj čez

Dravo. Zato je bil kraj posebno

pripravljen za trgovino in

postavil Španhajmi na kranjski

zemljišču v Glinjah (Glenach).

Dobi poživil zvezo s Kranjsko, so

koroški vojvode skrbeli zlasti

za pota čez Ljubelj. Vetrinjski

samostan je imel skrb za vzdrževanje

zgled slovenske dobroščnosti ter

glejmo na to, da bo tudi naše

prizadevanje za skupno pri-

reditve dne 24. maja prav tako

uspešno! In če se ne motim, bo

mo tudi lahko ponosni na svoj

uspeh. Kajti kakor vse kaže, bo

prostrana dvorana napolnjena

za zadnjega koticika.

Francija in Jugoslavija sta

sorodni in podobni po svoji

svobodoljubnosti in neuklonljivosti

svogega duha. Francija in

Jugoslavija bosta sli preko

Hiljevega groba ter živel pre-

rojeni vsaka svoje mladostno

življenje v zlati svobodi, brato-

ljubju in enakopravnosti.

Dolga je vrsta tistih imen, ta-

ko dolga, da znašajo darovani

prispevki nad OSEM STO do-

larjev, in Frank Pečnik, ki je

poslal \$800 slovenskemu bla-

gajniku Jugoslovanskega po-

možnega odbora v Ameriki,

pravi v tistem svojem poročilu,

da tega pobiranja še ni konec.

Kdor pozna gospodarska raz-

mere naše naselbine v Pueblu,

mora priznati, da predstavlja

nabranca vsota prekrasni zgled

slavenske plemenitosti, zgled.

čeprav je vse začasno

zlasti v naseljih na kranjski

zemljišču v Glinjah (Glenach).

Dobi poživil zvezo s Kranjsko, so

koroški vojvode skrbeli zlasti

za pota čez Ljubelj. Vetrinjski

samostan je imel skrb za vzdrževanje

zgled slovenske dobroščnosti ter

glejmo na to, da bo tudi naše

prizadevanje za skupno pri-

reditve dne 24. maja prav tako

uspešno! In če se ne motim, bo

mo tudi lahko ponosni na svoj

uspeh. Kajti kakor vse kaže, bo

prostrana dvorana napolnjena

za zadnjega koticika.

Dolga je vrsta tistih imen, ta-

ko dolga, da znašajo darovani

prispevki nad OSEM STO do-

larjev, in Frank Pečnik, ki je

poslal \$800 slovenskemu bla-

gajniku Jugoslovanskega po-

možnega odbora v Ameriki,

pravi v tistem svojem poročilu,

da tega pobiranja še ni konec.

Kdor pozna gospodarska raz-

mere naše naselbine v Pueblu,

mora priznati, da predstavlja

nabranca vsota prekrasni zgled

slavenske plemenitosti, zgled.

čeprav je vse začasno

zlasti v naseljih na kranjski

zemljišču v Glinjah (Glenach).

Dobi poživil zvezo s Kranjsko, so

koroški vojvode skrbeli zlasti

za pota čez Ljubelj. Vetrinjski

samostan je imel skrb za vzdrževanje

zgled slovenske dobroščnosti ter

glejmo na to, da bo tudi naše

prizadevanje za skupno pri-

reditve dne 24. maja prav tako

uspešno! In če se ne motim, bo

mo tudi lahko ponosni na svoj

uspeh. Kajti kakor vse kaže, bo

prostrana dvorana napolnjena

za zadnjega koticika.

Dolga je vrsta tistih imen, ta-

ko dolga, da znašajo darovani

prispevki nad OSEM STO do-

lar

PROLETAREC

CHICAGO, ILL., April 29, 1942.

EDUCATION
ORGANIZATION
CO-OPERATIVE
COMMONWEALTH

VOL. XXXVII.

SALES TAX?

How shall Uncle Sam finance the war?

Business groups such as the N. Y. Chamber of Commerce and the American Retail Federation are clamoring for a sales tax. But a sales tax is a tax on consumption, and the wealth to finance the war obviously must come out of what the nation produces, not what it consumes. Production is being greatly increased, but consumption as measured by what passes over the nation's retail counters is not being increased; in fact one authority says that we will consume 10 billion dollars less this year than we did last. Then why try to rise the greatly increased government needs out of consumption? On the other hand, would it not be more practical to tax the increased production away from the producers?

The United Auto Workers, CIO, suggest that all family incomes exceeding \$25,000 per year be taken, and that corporation profits be limited to 3% of investment. This is a forthright suggestion. But it will be met by howls of protest from the right. Which will only go to show that the comfortable people of this country are still more intent on being comfortable than on whipping the Axis powers of darkness.

It's going to take a lot of wealth to win this war. Those that have must give. The poor simply have not the wealth to win the war, no matter what taxes are employed.

After all, can anyone give a plausible reason why \$25,000 is not a fair income for any family during wartime, especially when the vast majority of families are getting less than one-tenth that amount?

When considering a sales tax, the law-makers should bear in mind that the consumers have already suffered a "sales tax" of about 15% in the form of rise of cost of living since August 1939. And unless Leon Henderson gets busy and apples price control more drastically than he has yet done, that "tax" is due to go higher.

If everyone received and spent the same amount of income, a sales tax would be perfectly fair, for everyone would be buying about the same amount and consequently would be paying about the same tax. But we are still far from such an equalitarian utopia.

Under present conditions, a sales tax on necessities would bear upon the poorest consumers. There is neither justice nor common sense in taxing this class.—The Cooperative Builder.

Eugene Isn't Very Bright

Multi-millionaire Eugene Meyer, owner of the Washington "Post" finds himself in a most embarrassing position.

In his editorial columns he has been denouncing the suggestion that workers should be paid overtime, or "incentive pay," for working more than 40 hours. At the same time, he has been protesting any attempt to place a ceiling on profits.

When a reader pointed out his inconsistency, Meyer replied:

"Under a private capitalistic system, in which a man has a choice of investment opportunities, he must either be given some incentive to engage in business, or he won't play ball."

In other words, he will go on a "sit-down strike." Of course, if the members of a labor union attempted anything like that, Mr. Meyer's paper would shout: "Treason!"

We don't think Multi-Millionaire Meyer is very bright. He should know that the "capitalistic system" is in a precarious situation. Its existence is largely dependent on the farmers and laborers who are producing the things needed to keep our armies in the field, and on the sons of those farmers and laborers who are fighting to destroy totalitarianism and to preserve democracy.

If democracy fails, Multi-Millionaire Meyer and the other beneficiaries of the "capitalistic system" may find themselves in some Nazi "labor camp." In the circumstances, if they were really bright, they would gladly sacrifice their profits, at least "for the duration," and they would refrain from contending that the modest incomes of the workers and the farmers should be still further curtailed. — Labor.

ADVANCED LABOR COSTS'

Sears, Roebuck & Co., America's leading mail order house, has increased the price of a housecoat listed in its 1941 fall catalogue at \$2.29 to \$3.98 in its 1942 spring catalogue—a price jump of about 73 per cent.

In reply to an inquiry seeking some light on this skyrocketing advance, an official of Sears lists, among other reasons for this price jump, a "labor cost advance of 45 per cent." In contrast to this assertion figures released by the U. S. Department of Labor show that average earnings of workers in women's cotton garment industry were 43.2 cents per hour in November, 1940, while November, 1941, they rose to 49.4 cents. This is an increase of 14.4 per cent.

In terms of cold pennies that should add to the price charged to the consumer for the housecoat only 4.1 cents. Still, Sears does not hesitate to explain its monumental price increase for the housecoat on the ground of that perennial scapegoat—advanced labor costs.—Justice.

SPRING OFFENSIVE

Some weeks ago the Vice-President of the United States declared that Rep. Martin Dies could do less harm to American unity "if Mr. Dies were on the Hitler payroll."

"It is the solemn duty of all patriotic citizens to fight the enemy within our gates who hide under many cloaks, the most insidious of which is false patriotism," continued Vice-President Wallace.

That was a resounding slap. It was also the first that any high public official has dared to take at the trouble-making Texas poll-taxer for many a long day. Mr. Dies has apparently had Washington buffeted.

Americans have been on the receiving end far too long, at home as well as abroad.

The demand for offensive action against our country's foreign enemies voiced by President Roosevelt and echoed with a roar of approval from the people, might well be extended to offensive action against the agents of disruption and disunity on the home front. It would all be the same war, against the axis soldiers abroad, and against the admirers and helpers of the axis in America.

Every man's life lies within the present, for the past is spent and done with, and the future is uncertain.—Antonius.

ORGANIZING THE FARMERS

The CIO is getting onto John L. Lewis' bids for power. The Wisconsin CIO state executive board disapproves of the Lewis drive to organize the dairy farmers into the United Mine Workers.

The farmers have their own organizations. They have their own unions, too.

The North Dakota Union Farmer, official organ of the North Dakota division of the Farmers' union, does not consider the Lewis move very much of a threat. It sizes the matter up like this:

"Lewis, a pompous, dictator-type labor leader who wants to be boss, has lost his once great power in the big unions of the CIO, as stable conscientious labor leaders have risen democratically from the ranks. He still controls the United Mine Workers and is trying to build enough membership in it to regain control of the whole CIO, and, barring that, there are those who say he will succeed and form a third labor movement in the country."—Milwaukee Post.

Admits Mechanics Can Fly Planes

"A mechanic may outfly a college lad," says Colonel Frederick Palmer, a military man who has turned colonel, and intelligently discusses the developments of this World War.

If the "bigwigs" in the army and navy agree with the colonel, then we need not worry about the future of our air force. Just now we are producing planes faster than we are turning out competent pilots, and a plane without a man who knows how to handle it is of no great value.

The situation is largely traceable to the foolish idea entertained by most of our "brass hats," that a plane can only be efficiently handled by a "gentleman"—that is, by someone who has succeeded in getting through college and who is "socially acceptable."

Of course, that's nonsensical. Some of the greatest flyers in the world never saw the inside of a college, and many of them do not know whether it is de rigueur to apply a knife to your salad, or just saw away on it with your fork.

But they can fly, and they know how to manipulate a plane—and we need plenty of that if we are to win this war.—Labor.

THE MARCH OF LABOR

INVITATION TO SAVA'S CONCERT

Chicago, Ill.—A fine program is being rounded out by the singers of Sava for their Spring Concert that will be held Sunday, May 3, at the SNPJ Hall. Like at all previous performances, Sava will exhibit their talent with a colorful program of classic and folk songs, climaxed by a gay short one act operetta.

Anne Beniger, popular soprano, will be with us again with several delightful numbers. That in itself is a real treat. Anne Beniger just recently scored another successful recital in Clinton, Iowa, where she sang at the Mt. Clare Academy. The local newspaper of that city gave a fine account of her performance.

On another page in this issue is published the entire concert program. You will agree with us that it is well worth the admission price of 40 cents if the ticket is purchased in advance. Get them in advance by calling Rockwell 2864. Nothing gives a chorus more encouragement to carry on their work, than a capacity crowd on the day of their concert. It's a reward the singers get for their many weeks and months of work at rehearsals. After all the singers devote a lot of time free in keeping alive the Slovene tradition of classic and folk songs.

Swell up the attendance for us Sunday, May 3, Sava and its guests will do their share and with a large attendance on hand, together we will enjoy a pleasant afternoon. In the evening there will be dancing to the Gradishek-Omerza orchestra. Reserve Sunday, May 3, to spend with singing society Sava and your friends at the SNPJ Hall. — Committee.

AN ERSATZ AMERICAN

ELLIS E. JENSEN

I once met a person who associated only with people who had come from the same country he did, who belonged to the same church, lived in the same neighborhood, and went to the same club. To him all other people in that town were strangers.

Of course he believed that all the best people were to be found only in his group. To him other people, of different origins, who went to different churches, and lived in another part of town, were of lesser breeds, or downright dangerous to his interests. And he fanned his prejudices by subscribing to a hate-mongering magazine which exalted his kind and printed all manner of evil about the people of other groups and faiths.

He was an ersatz American. With him and people like him in the town, it was more difficult to hold the community together harmoniously. It was more difficult to prevent the spread of Axis propaganda, for everywhere he went he spread the germs of distrust and intolerance.

America does not belong to him or his people alone. It belongs to all of us. We all have an equal right to be here. We all have an equal duty to get along with one another and pull together. And that was never more necessary than now. Each of us should form friendship outside our own group, and so know and love America better. For America is the sum total of all her people, of whatever faith or national origin.

POLISH FIGHTERS

(From the Polish News Service)

Take a map of the world and on it place little Polish flags wherever Polish forces are fighting or serving the cause of freedom. You will be surprised to see how far-flung is the Polish battle-line. In Poland, in England and Scotland, in Egypt and Libya and Palestine, in the Near East and in southern Russia, in Canada and perhaps tomorrow in Alaska and Australia, "the White Eagle of Poland soars aloft in the skies."

Wherever Germany and its satellites are to be fought, on land, on sea or in the air, Polish forces are to be found; and when victory, final and complete, crowns the arms of civilization, the part played by Poland will be worthy of her glorious traditions to withstand the fury of the German onslaught. She sacrificed herself that other nations might be free. Only over her mutilated body could Hitler pass, on his insane attempt to conquer the world and make all the peoples of the Earth slaves to his will.

That is why Poland is an ally and a full partner in this war side by side with the United States and Great Britain, with Russia fighting German aggression and China fighting Japanese aggression, and with all of the United Nations whose freedom, independence and territorial integrity are guaranteed to them by the Atlantic charter.

That is why Poland will fight on till her freedom, independence and territorial integrity are achieved; and she resumes her rightful status as one of the Great Powers, in the New Europe that is to be and in a better world.

When the old grandfather of a German family died his sorrowing relatives put the usual announcement in the local newspaper. It ran:

"Ernest Muller has been called to a better world."

And the next day they were arrested for criticizing the Nazi regime.

Both Sides

Maybe this will give you an idea how some of the big anti-labor demonstrations work in this free America of ours.

The big boys of Houston, Tex., called a massmeeting to whip up support for anti-labor legislation. Into the meeting walked a group of laborers, still bearing the sweat and grime of their toil at the Houston Shipbuilding Corporation. They demanded a chance to be heard—to present their side of the story.

The worried promoters finally relented and said the workers could speak—later. When the rabble-rousers had concluded their tirades against the nation's workers, prepared petitions were rushed around for the audience to sign. The petitions, of course, demanded repeal of all legislation protecting the rights of labor.

It was after the petitions had been signed and were being bundled for shipment to Washington that the workers were granted the platform. Nothing like having both sides of a story.

Who Is Labor?

People who are agitating public opinion against the 40-hour week, and against other progressive laws, talk of labor as if it were something outside the population. They talk about labor as if it were a greedy, self-seeking monster that wants to take advantage of the American people.

But whom do they really mean when they attack labor? Who is labor?

Labor consists of the American workingman, his wife and his sons and daughters. Labor is the family man who works hard in the shop or factory, store or office, creates a home for his family, provides food, shelter, clothing and education for his children, belongs to his church, his lodge, his social club. Labor is a good neighbor and a good citizen in his community.

Labor is the American people. It is all the workers of America. It consists both of workers who are organized in trade unions and of workers who are unorganized. Since workers who belong to unions are more powerful, the enemies of labor attack them first. They would like to destroy the unions. This does not mean, however, that they are more friendly to the unorganized workers. On the contrary, the present campaign against the 40-hour week would hit the unorganized workers worst of all, since the union workers would still have some protection of their hours and wages in their union contracts.

Labor includes not alone the family man, but also the unmarried boy and girl who themselves will pair off and establish a home together as soon as they are able to earn enough to support a family. They, too, will become good neighbors, good citizens, good Americans.

Labor consists of the million of "little people" in this country. They are called "little" as opposed to the big, the rich, the financially powerful.

Because there are so many other little people, labor has a close bond of interest with them. The other little people are the millions of farmers who work hard to wrest a living from the soil just as labor works hard to make a living in the factories and other places of employment. There are also the small merchants and the professional people who, if only they knew it, depend on the little people for their living and welfare. The doctors, the dentists, the lawyers, the engineers, the writers, and, most of all, the farmers and the storekeepers may be able to join forces in canning and preserving. Dozens of similar ways of co-operating will occur to any group of neighbors who get together to discuss it.

Practically every family has outgrown clothing, baby's things, house-hold implements, etc., which it does not need but which someone could well use. A system of exchange should be set up. One way might be for the local co-op to maintain a bulletin board where "Wanted" and "For Sale" items could be posted. Supplementing this, a bulletin listing the items could be issued by the co-op from time to time. It could carry advertising of the co-op also and be distributed to all patrons. Or the Women's Guild could take upon itself the project of canvassing everyone in the community to see what articles are available and what ones are wanted, and the publishing the list. The Consumer Information Centers set up by the guilds might also become Consumer Exchange Centers.

Such project would go very well with the current salvage campaign, for while people are ransacking their attics for paper, metals, etc., they will naturally find many usable articles which should be put into circulation.

Now is the time for co-ops to demonstrate that they are genuine community-service agencies.

—The Co-Operative Builder.

ARBITRATORS

He was a man of peace, and when he came upon two youths fighting in a back street he pushed through the crowd and persuaded the combatants to desist.

"Let me beg you, my good fellows," he said, "to settle your dispute by arbitration. Each of you choose half-a-dozen friends to arbitrate."

Having seen the twelve arbitrators selected to the satisfaction of both sides, the man of peace went on his way.

Half an hour later he returned, and was horrified to find the whole street fighting.

"Good gracious, what's the matter now?" he asked.

"Sure, sorry," was the reply, "the arbitrators are at work!"

ECONOMY THRU CO-OPERATION

There are hundreds of ways in which co-operation—not only co-operation by buying and selling, but the informal co-operation between neighbors—can create economy, help lick the rising cost of living, and make America strong to win the war.

The Ohio Farm Bureau has called on its 900 neighborhood discussion groups to act as "Victory Self-Help Groups," putting their heads together to solve their problems. Any group of neighbor farmers could well meet together at this time to discuss what they can do to help one another during the 1942 growing season. Probably they find that they can exchange labor and the use of horses and machines. One farmer may have some unused tool, seed, or fertilizer; that his neighbor can use. The women may be able to join forces in canning and preserving. Dozens of similar ways of co-operating will occur to any group of neighbors who get together to discuss it.

Practically every family has outgrown clothing, baby's things, house-hold implements, etc., which it does not need but which someone could well use. A system of exchange should be set up. One way might be for the local co-op to maintain a bulletin board where "Wanted" and "For Sale" items could be posted. Supplementing this, a bulletin listing the items could be issued by the co-op from time to time. It could carry advertising of the co-op also and be distributed to all patrons. Or the Women's Guild could take upon itself the project of canvassing everyone in the community to see what articles are available and what ones are wanted, and the publishing the list. The Consumer Information Centers set up by the guilds might also become Consumer Exchange Centers.

Such project would go very well with the current salvage campaign, for while people are ransacking their attics for paper, metals, etc., they will naturally find many usable articles which should be put into circulation.

Now is the time for co-ops to demonstrate that they are genuine community-service agencies.

—The Co-Operative Builder.

Both Sides

Maybe this will give you an idea how some of the big anti-labor demonstrations work in this